

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/KL/KBO/2022/482

BETREFT: Het aanrekenen van een bijdrage voor leerlingenvervoer.

1. PROCEDURE

1.1. Ontvangst: 16 september 2022

1.2. Verzoekers

Mevrouw (W) en de heer (X), ouders.

1.3. Verweerder:

Schoolbestuur: (Y).

School: (Z).

1.4. CZB

Bij brief van 14 september 2022, aangetekend verstuurd en door het secretariaat van de Commissie ontvangen op 16 september 2022, zenden de verzoekers hun klacht aan de Commissie.

Bij aangetekende brief en e-mail van 22 september 2022 wordt de verwerende partij door het secretariaat van de Commissie in kennis gesteld van de klacht en uitgenodigd voor de zitting van 18 oktober 2022. Op diezelfde dag worden de verzoekers per e-mail eveneens uitgenodigd voor de zitting.

Bij e-mail van 13 oktober 2022 wordt door de verwerende partij een verweernota (+ bijlage) overgemaakt aan het secretariaat van de Commissie en aan de verzoekers, die op 14 oktober 2022 de goede ontvangst hiervan per e-mail aan het secretariaat bevestigen.

2. INHOUD van de KLACHT

De klacht van de verzoekers is gericht tegen het aanrekenen vanaf het schooljaar 2022-2023 van een 'basiskost' van 0,75 EUR per kind per dag voor het leerlingenvervoer, bovenop het busabonnement. Dit werd meegedeeld door de schooldirecteur op 25 augustus 2022 via het berichtenplatform Gimme.

De kinderen van de verzoekers zijn rechthebbende leerlingen in het kader van het garanderen van de vrije schoolkeuze, die reeds enkele jaren gebruik maken van het gratis leerlingenvervoer dat door het GO! wordt georganiseerd op basis van art. 25 Decreet Basisonderwijs. De verzoekers stellen door de aanrekening van deze 'basiskost' in hun vrije schoolkeuze te worden geraakt (basisschool (Z) is de dichtstbijzijnde basisschoolvestiging van het GO! en deze

vestiging ligt op meer dan 4 km van hun woonplaats) en hebben onmiddellijk een formele klacht ingediend bij de algemeen directeur van de scholengroep.

Op 2 september 2022 kregen de verzoekers als reactie op hun klacht dat de bijdrage niet gevraagd wordt voor het vervoer, maar om de organisatie ervan (de begeleiding van de kinderen na afstap tot aan de school, de administratieve kosten van de busregeling, het uittekenen en hertekenen van de ritten, de dossierkosten voor het bijhouden van het gebruik door elk kind en de begeleiding die nodig is voor het welbevinden van het kind). Volgens de verzoekers heeft de aangerekende kost aldus betrekking op een aantal elementen die moeten worden beschouwd als noodzakelijk behorend tot de organisatie van leerlingenvervoer. Leerlingenvervoer waar hun kinderen op grond van de vrijekeuze-regeling gratis gebruik van zouden moeten kunnen maken. De gehanteerde werkwijze van de school valt dan ook niet te rijmen met de regeling inzake de vrije keuze en is in zijn geheel niet aanvaardbaar.

Los van het bovenstaande, merken de verzoekers bovendien op dat de betreffende kost ook niet is opgenomen in de bijdrageregeling van het schoolreglement. De verzoekers stellen zich dan ook vragen bij de afdwingbaarheid ervan.

3. INHOUD van het VERWEER

De verwerende partij geeft volgende repliek op de klacht van de verzoekers.

Het principe van kosteloos onderwijs dient begrepen te worden in die zin dat een onderwijsinstelling aan de ouders wel degelijk geldelijke bijdragen kan vragen voor zover dit geen inschrijvingsgeld is en voor zover die bijdrage geen inschrijvingsgeld is en geen betrekking heeft op datgene wat noodzakelijk is voor het nastreven van de ontwikkelingsdoelen of het bereiken van de eindtermen.

In zijn arrest 28/92 van 2 april 1992 heeft het Arbitragehof de tweedeling aanvaard: enerzijds kosteloze toegang voor het leerplichtonderwijs waarbij rechtstreekse of onrechtstreekse schoolgelden geen beperking mogen vormen en anderzijds het vragen van een bijdrage voor didactisch materiaal en voor bepaalde activiteiten, zonder dat deze de kosten van noodzakelijke en geleverde goederen of prestaties mag overschrijden. Een schoolbestuur kan zulke activiteiten en diensten aan leerlingen aanbieden en dit zowel binnen als buiten de lestijden en al dan niet binnen de schoolgebouwen. Voor dergelijke activiteiten en dienstverlening – zoals bijvoorbeeld leerlingenvervoer – geldt het principe van de kosteloosheid niet op absolute wijze.

De kinderen van de verzoekers zijn zogenaamde vrije keuze leerlingen en vallen onder de wettelijke categorie van rechthebbenden vermits zij op 5,2 km afstand wonen van basisschool (Z), zijnde de dichtstbijzijnde school van het gemeenschapsonderwijs. Vrije keuze leerlingen zijn immers leerlingen die meer dan 4 km van de keuzeschool wonen en principieel recht hebben op gratis busvervoer. Omkaderende diensten zijn evenwel niet principieel gratis.

Bij prima facie nazicht van het dossier stelt het bestuursorgaan vast dat de in basisschool (Z) beoogde aanpassing van de bijdrageregeling voor diensten die het voorwerp van de klacht vormen, niet als dusdanig werd opgenomen in het schoolreglement. Zij stelt vast dat basisschool (Z) de facto op heden nog geen uitvoering heeft gegeven aan de bijdrageregeling die door de schooldirecteur werd meegedeeld o.m. via berichtenplatform ‘Gimme’.

Het bestuursorgaan heeft in haar vergadering van 28 september 2022 beslist de aangekondigde bijdrageregeling in basisschool (Z) voor zoveel als nodig buiten toepassing te verklaren en in te trekken onder meer door het gebrek aan opname in het schoolreglement ten nuttige tijde.

De klacht is volgens verwerende partij dan ook thans zonder voorwerp.

Ondergeschikt, voor zover de Commissie verdere verduidelijking nuttig acht, verzoekt verwerende partij in de mogelijkheid te worden gesteld aanvullend standpunt in te nemen en de behandeling van de zaak te verdagen naar een zitting kort na de eerstvolgende vergadering van het bestuursorgaan op 27 oktober 2022.

4. ZITTING COMMISSIE

4.1. Datum en uur: 18 oktober 2022 (om 13:00 uur).

4.2. Kamer

Kamer bevoegd voor het basisonderwijs.

4.3. Commissieleden

De Commissie is in overeenstemming met artikel VII.2 Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs en de ministeriële besluiten van 14 juli 2015 en 21 mei 2019 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Bengt Verbeeck, voorzitter.

Ivo Van Genechten, Rita Lambregts, Ingeborgh Verbruggen en Paul De Cock, leden.

4.4. Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

- Voor de verzoekende partij: dhr. (X), verzoeker.
- Voor de verwerende partij:
 - dhr. (Zz), algemeen directeur;
 - dhr. (Yy), ondervoorzitter raad van bestuur.

4.5 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging eenparig de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en beslissing.

5. BESLISSING VAN DE COMMISSIE

5.1. Regelgeving

** Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016.*

Artikel VII.5

De Commissie beslist over de gegrondheid van klachten van belanghebbenden inzake :

1° de internationaalrechtelijke en grondwettelijke beginselen inzake de kosteloosheid van het onderwijs, de beginselen vermeld in artikel 27 van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997, ... en de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27bis en 27ter, § 1, van het decreet

Basisonderwijs van 25 februari 1997;

2° ...

3° ...

...

** 25 februari 1997 - Decreet basisonderwijs*

Artikel 25

§ 1. Ouders kunnen hun kinderen onderwijs laten volgen in een school of ze kunnen kiezen voor huisonderwijs.

Ouders hebben bovendien de vrije keuze tussen officieel onderwijs en vrij onderwijs.

Dit betekent dat de Gemeenschap verplicht is :

1° op verzoek van ouders die officieel onderwijs in een school zoals bedoeld in artikel 97 wensen en dat binnen een afstand van vier kilometer niet vinden, hetzij een officiële school zoals bedoeld in artikel 97 in de financierings- of subsidiëringsregeling op te nemen, hetzij tussen te komen in de kosten van het vervoer naar dergelijke officiële school;

2° op verzoek van ouders die vrij onderwijs gebaseerd op een erkende godsdienst of vrij onderwijs gebaseerd op een erkende levensbeschouwing wensen en dat binnen een afstand van vier kilometer niet vinden hetzij dergelijke vrije school in de subsidiëringsregeling op te nemen, hetzij tussen te komen in de kosten van het vervoer naar dergelijke vrije school.

§ 1bis. De tussenkomst in de kosten van het vervoer bedoeld in § 1, 1° en 2°, bedraagt voor het gesubsidieerd onderwijs per schooljaar 75 % van de kostprijs van een treinkaart van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. De Vlaamse Regering stelt de nadere uitvoeringsregels met betrekking tot de toekenning en de uitbetaling van deze tussenkomst vast.

Het Gemeenschapsonderwijs neemt de tussenkomst in de kosten van het vervoer bedoeld in § 1, 1°, ten laste van haar werkingsmiddelen.

Artikel 27

In de door de gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde basis-, kleuter- of lagere scholen kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd. Evenmin kunnen er bijdragen worden gevraagd voor kosten die gemaakt worden om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

De lijst met materialen die bij gebruik kosteloos ter beschikking dienen gesteld te worden om de eindtermen te realiseren of de ontwikkelingsdoelen na te streven, vormt een bijlage 1 bij dit decreet.

Artikel 27bis

§ 1. Het schoolbestuur kan aan de ouders een bijdrage vragen voor :

1° activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor het realiseren van de eindtermen of het nastreven van de ontwikkelingsdoelen;

2° verplichte materialen die niet begrepen zitten onder artikel 27 en waarvan de ouders het te besteden bedrag niet zelf kunnen bepalen;

3° meerdaagse extra-muros activiteiten.

§ 2. Voor de berekening van het maximumbedrag van de bijdrage, vermeld in § 1, 1° en 2°, wordt vanaf 1 september 2015 uitgegaan van de volgende basisbedragen per schooljaar:

...

§ 3. ...

§ 4. ...

Artikel 27ter

§ 1. De kosten die niet vervat zitten in artikel 27bis, § 1, zijn niet onderworpen aan de

maximumfactuur. Deze kosten worden kenbaar gemaakt in de bijdrageregeling. De gevraagde kostprijs moet steeds in verhouding zijn tot de geleverde prestatie.

§ 2. Na overleg binnen de schoolraad legt het schoolbestuur de lijst vast van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd, zoals bepaald in artikel 27bis en § 1 van dit artikel evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend.

Deze bijdragen kunnen niet in één keer aan de ouders gevraagd worden, maar enkel gespreid over minstens drie keer gedurende het schooljaar.

§ 3. Vragen in verband met de toepassing van de beginselen vermeld in de artikelen 27, 27bis en 27ter en klachten in verband met inbreuken op deze beginselen kunnen door iedere belanghebbende ingediend worden bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur.

Artikel 37

§ 1. Een schoolbestuur moet, met uitzondering van een vestigingsplaats bij een ziekenhuis en bij categorieën van residentiële settings die de regering bepaalt, voor elk van zijn scholen met toepassing van de regelgeving inzake medezeggenschap een schoolreglement opstellen dat de betrekkingen tussen het schoolbestuur en de ouders en leerlingen regelt.

§ 2. Voor het kleuteronderwijs bevat het schoolreglement ten minste de volgende elementen:

...

2° de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27ter, § 2.

...

§ 3. Voor het lager onderwijs bevat het schoolreglement ten minste de volgende elementen:

...

7° de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27ter, § 2;

...

§4. ...

§ 5. Voor materies waarbij ouders een individuele keuze kunnen maken, die door een regelgeving gegarandeerd wordt, kan die individuele keuze niet via het schoolreglement geregeld worden.

Artikel 37bis

§ 1. ...

§ 2. Voorafgaand aan een inschrijving biedt het schoolbestuur schriftelijk of via elektronische drager het pedagogisch project als vermeld in artikel 28, § 1, 2°, en 47, § 1, 1°, en het schoolreglement, vermeld in artikel 37, aan de ouders en de leerling aan en geeft hierbij, indien de ouders dit wensen, toelichting. Indien het schoolbestuur het pedagogisch project of het schoolreglement via elektronische drager ter beschikking stelt, vraagt het de ouders of ze een papieren versie wensen te ontvangen.

De inschrijving wordt genomen na ondertekening voor akkoord van de ouders van dit pedagogisch project en dit schoolreglement.

Bij elke wijziging van het pedagogisch project of het schoolreglement informeert het schoolbestuur de ouders schriftelijk of via elektronische drager over die wijziging en geeft hierbij, indien ouders dit wensen, toelichting. Ouders verklaren zich dan opnieuw schriftelijk of digitaal akkoord. Ouders die erom verzoeken, ontvangen steeds een papieren versie van het pedagogisch project of het schoolreglement. Indien de ouders zich met de wijziging niet akkoord verklaren, dan wordt aan de inschrijving van het kind een einde gesteld op 31 augustus van het lopende schooljaar.

Een wijziging van het pedagogisch project of schoolreglement kan ten vroegste uitwerking hebben in het daaropvolgende schooljaar tenzij die wijziging het rechtstreekse gevolg is van nieuwe regelgeving.

§3. ...

** Omzendbrief BaO 2002/3 van 21 februari 2002 betreffende zorgvuldig bestuur in het basisonderwijs.*

** Omzendbrief BaO/2007/05 van 22 juni 2007 betreffende kostenbeheersing in het basisonderwijs.*

5.2. Beslissing

De klacht is gericht tegen de aanrekening vanaf het schooljaar 2022-2023 van een ‘basiskost’ van 0,75 EUR per kind per dag voor het leerlingenvervoer, bovenop het busabonnement, zoals dit door de betrokken school via het Gimme-platform werd gecommuniceerd aan de ouders op 25 augustus 2022.

De verwerende partij heeft ter zitting verduidelijkt op 17 februari 2022 een beslissing te hebben genomen tot de opvraging van dergelijke ‘basiskost’ in alle scholen van de scholengroep waar leerlingenvervoer wordt georganiseerd. Deze beslissing heeft zij op vraag van de Commissie voorgelegd. Naar aanleiding van de voorliggende klacht kwam zij evenwel tot de vaststelling dat de aangepaste bijdrageregeling met inbegrip van de bijdrage die het voorwerp van de klacht vormt, niet werd opgenomen in het schoolreglement. Om die reden heeft de verwerende partij op 28 september 2022 beslist, en ter zitting nogmaals uitdrukkelijk bevestigd, dat de aangekondigde regeling inzake de betwiste bijdrage geen toepassing kan vinden, en de beslissing van 17 februari 2022 voor wat betreft de betrokken school in te trekken.

In die omstandigheden is de Commissie van oordeel dat de ingediende klacht zonder voorwerp is.

6. BEROEP

Tegen een beslissing van de Commissie kan binnen een termijn van zestig kalenderdagen die ingaat de tweede dag na de postdatum van de betekening van deze beslissing, bij aangetekend schrijven een beroep bij de Vlaamse Regering, in de persoon van de Minister van Onderwijs ingesteld worden (met een afschrift aan het secretariaat van de Commissie).

Brussel, 18 oktober 2022

Frederik Stevens
Waarnemend Secretaris

Bengt Verbeeck
Voorzitter